

" ...

II- İTİRAZIN GEREKÇESİ

Başvuru kararının gerekçesi şöyledir:

"Dâva dosyasının incelenmesinden, davacının 17.10.1994 tarihli dilekçesiyle babasından dolayı yetim aylığı bağlanması isteminde bulunduğu, bu isteminin 5434 sayılı TC. Emekli Sandığı Kanununun 74. maddesinin 1. bendi "ölüm tarihinde (18) yaşını, ortaöğrenim yapmakta ise (20) ve yüksek öğrenim yapmakta ise (25) yaşını doldurmamış erkek çocuklara aylık bağlanır... 7. bendi ise "ölüm tarihinde iyileştirilmesi olanaksız hastalıklarının veya sakatlarının çalışmalarına engel olduğu Sağlık Kuruluna onaylanacak raporla tespit edilenlere muhtaç olmaları şartıyla, ölüm tarihindeki yaşları ne olursa olsun ölüm tarihini izleyen aybaşından, sonradan bu şekilde malûl ve muhtaç duruma düştükleri anlaşılanlara kendileri veya veli veyahut vasileri tarafından sandığa müracaat tarihlerini takip eden aybaşından itibaren aylık bağlanır." hükmünü amirdir.

Ankara Numune Hastanesince verilen 1.11.1989 günlü Sağlık Kurulu Raporunun sandık Sağlık Kurulunca 24.2.2994 günü incelenerek malûliyeti kabul edilmiş olmakla birlikte Ankara - Yenimahalle İlçe İdare Kurulunca SSK'dan emekli aylığı alması nedeniyle muhtaç olmadığına karar verildiğinden aylık bağlanmasına imkan bulunmadığı belirtilerek dava konusu işlem ile reddedilmesi üzerine, davanın bu işlem ile dayanağı 5434 sayılı TC. Emekli Sandığı Kanununun 74. maddesinin Anayasaya aykırı olduğundan bahisle iptali istemiyle açıldığı anlaşılmıştır.

Davacı, mahkememizde 28.12.1994 tarihinde kayda geçen dava dilekçesinde, yetim aylığı bağlanmasında kız-erkek çocuk ayrımı getiren dava konusu işlemin dayanağı olan 5434 sayılı TC. Emekli Sandığı Kanununun 74. maddesinin Anayasanın 2., 10., 11. ve 61. maddelerine aykırı olduğunu ileri sürmektedir.

5434 sayılı TC. Emekli Sandığı Kanununun 74. maddesinde, "ölüm tarihinde (18) yaşını, ortaöğrenim yapmakta ise (20) ve yüksek öğrenim yapmakta ise (25) yaşını doldurmamış erkek çocuklara aylık bağlanır.

Ölüm tarihinde (18) yaşını doldurmuş ve öğrenci olmamaları nedeniyle aylık bağlanmamış erkek çocuklara, öğrenim durumlarına göre yukarıdaki bentte belirtilen yaşları geçmemek şartıyla aylık bağlanır.

Yetim aylığını almakta iken öğrenim durumlarına göre yukarıda belirtilen yaşları doldurmaları veya öğrencilik durumlarının sona ermesi nedeniyle aylıkları kesinlen veyahut ortaöğrenimde (20) yaşını doldurmuş olmaları nedeniyle aylık bağlanmamış erkek çocuklardan, yukarıda belirtilen yaşları geçmemek şartıyla yeniden veya ilk defa öğrenci olanlara öğrenci oldukları tarihi takip eden aybaşından itibaren aylık bağlanır.

Ortaöğrenimi bitirdikten sonra ve (20) yaşını doldurmadan önce ilk ders yılında yükseköğrenime başlayan erkek çocukların aylıkları aralıksız ödenir.

Ortaöğrenimi bitirdikten sonra yükseköğrenime devam edebilmek için yurt dışında yabancı dil öğreniminde geçen sürenin en çok bir yılı ile master ve lisans üstü uzmanlık öğrenimlerinde geçen sürelerin tamamı yükseköğreniminden sayılır.

Bir yükseköğrenim bitirilmesinden sonra ikinci bir yükseköğrenimde geçen süreler ile doktora ve ikinci defa yapılan master veyahut lisans üstü uzmanlık öğrenimde geçen sürelerde aylık ödenmez.

Ölüm tarihinde iyileştirilmesi olanaksız hastalıklarının veya sakatlıklarının çalışmalarına engel olduğu sağlık kurulunca onaylanacak raporla tesbit edilenlere muhtaç olmaları şartıyla, ölüm tarihindeki yaşları ne olursa olsun ölüm tarihini izleyen aybaşından, sonradan bu şekilde malul ve muhtaç duruma düştükleri anlaşılanlara kendileri veya veli veyahut vasileri tarafından Sandığa müracaat tarihlerini takip eden aybaşından itibaren aylık bağlanır.

Aylık almakta iken yukarıdaki bent kapsamına girdikleri aynı şekilde anlaşılanların aylıkları, yaşları dolayısıyla aylıklarının kesilmesi gereken tarihte kesilmeyerek ödenmeye devam edilir. Hükmü yer almaktadır.

Davacının maluliyeti kabul edilmiş olmakla birlikte Ankara-Yenimahalle İlçe İdare Kurulunca SSK'dan emekli aylığı alması nedeniyle muhtaç olmadığına karar verildiği için istemi reddedilmiş bulunduğundan yetim aylığı bağlanmamıştır. Bu duruma 5434 sayılı TC. Emekli Sandığı Kanununun 74. maddesinin iş bu dava sebebiyle uygulanacak hüküm olduğunda duraksama bulunmamaktadır.

TC. Anayasası'nın 10. maddesinde; "Herkes dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz" denilmektedir.

Anayasanın metni yukarıya alınan "kanun önünde eşitlik" başlıklı 10. maddesinin anlamı ve kapsamı Anayasa Mahkememizin bir çok kararında vurgulanmıştır. Anayasa Mahkememize göre; "Anayasa'nın 10. maddesi, aynı hukuksal durumunda bulunan kişiler arasında haklı bir nedene dayanmayan ayrımı önlemeyi amaçlamıştır. Bu madde, eylemli eşitliği değil, hukuksal eşitliği öngörmekte aynı durumda olanların ayrı kurallara bağlı tutulmasına sakıncalı kılmaktadır. Eşitlik ile güdülen amaç, aynı koşullar içinde özdeş nitelikli olanların yasalarca aynı işleme tabi tutulması, başka bir deyişle eşitler arasında eşitliğin sağlanmasıdır. Anayasanın 10. maddesinde yer alan eşitlik kavramıyla kanun önünde eşitlik yani hukuki eşitlik kastedilmiştir.

Görüldüğü üzere Anayasa Mahkememizin aynı hukuksal durumda bulunan kişiler arasında hukuken geçerli, haklı bir nedene dayanmayan ayrımların Anayasanın 10. maddesinde öngörülen ve Anayasa'da yer alan en önemli kavramlardan biri olan yasa önünde eşitlik ilkesine aykırı düşeceği kabul edilmektedir.

5434 sayılı TC. Emekli Sandığı Kanununun 74. maddesinde, kız çocukları için yaş, malûliyet ve muhtaçlık şartı aranmaz iken, aynı hukuksal durumda olmalarına karşın erkek çocukları için şart öngörülmesinde Anayasanın 10. maddesi hükmüne aykırılık açık olduğu gibi, Anayasa'nın 11. maddesinde yer alan "Anayasa hükümleri yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır.

Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz ve 61. maddesinde yer alan "...Devlet sakatların korunmalarını ve toplum hayatına intibaklarını sağlayıcı tedbirleri alır..." maddesi hükümlerine de aykırı düşmektedir.

Esas Sayısı : 1996/10
Karar Sayısı : 1996/40

Yukarıda açıklanan nedenlerle; davacının Anayasaya aykırılık iddiası ciddi bulunarak, 5434 TC. Emekli Sandığı Kanununun 74. maddesi Anayasa'nın 10., 11. ve 61. maddelerine aykırı görüldüğünden, Anayasa'nın 152. ve 2949 sayılı Yasa'nın 28. maddeleri uyarınca Anayasa Mahkemesi'nin bu konuda vereceği karara değin, davanın geri bırakılmasına, kararla birlikte dosyada bulunan dava dilekçesi ekleri ve savunma dilekçesinin bir örneğinin Anayasa Mahkemesi Başkanlığına gönderilmesine 13.11.1995 gününde oybirliği ile karar verildi.""